

Veiledning til egenerklæringen, miljøgodkjenning av billakkeringsverksteder

Verkstedene skal gjennomgå egenerklæringen og kvittere for OK, eventuelt med kommentar for hvert punkt.

- **Ved førstegangsgodkjenning sendes den utfylte egenerklæringen til Teknologisk Institutt as(TI) før første besøk eventuelt kan avtales. Revisor utfører en revisjon (samtaler, gjennomgang av dokumenter, omvisning), bedriften får en revisjonsrapport og eventuelle avvik må utbedres før den godkjennes. Et utvalg av bedriftene vil bli kontrollrevidert av TI-revisorer.**
- **Ved regodkjenning sendes den utfylte egenerklæringen og kopi av dokumentene til TI senest 3 år etter førstegangsgodkjenning ble gitt. Skriftlig tilbakemelding fra TI gis, og verkstedet har maks. 3 måneder på å lukke eventuelle avvik for at regodkjenning kan utstedes. Hvis 3 måneder overskrides, må verkstedet godkjennes på nytt som førstegangsgodkjenning. Et utvalg av bedriftene vil bli kontrollert av TI-revisorer.**

Punkter i egenerklæringen som er merket "D" eller "R" skal være dokumentert. Kopi av dokumentasjonen skal legges ved egenerklæringen. Ved regodkjenning gjelder dette for punkter merket "R".

For å klargjøre hvordan de enkelte postene i egenerklæringen skal oppfattes og vektlegges, gis det nedenfor retningslinjer som verksted og miljørevisor skal forholde seg til.

Kapittel 1

- Pkt. 1.1 Verkstedet må forevise dokumentasjon (brev, bekreftelser eller annet som klart viser at bedriften er kjent/registrert hos de 2 nevnte tilsynsmyndigheter).
- Pkt. 1.2 Foretaksnummeret må vises ved førstegangsgodkjenning. Bedrifter som ikke er as og derfor ikke pålagt registrering i Foretaksregisteret i Brønnøysund, må forevise dokumentasjon fra fylkesskattekontoret.
- Pkt. 1.3 Forsikringsbevis (polise) for yrkesskedeforsikring må forevises ved førstegangsgodkjenning
- Pkt. 1.4 Arbeidsavtaler for alle ansatte må være skriftlig. Det samme gjelder lærlingekontrakt for lærlinger.

Kapittel 2

- Pkt. 2.1 Gjelder både dokumentasjon og at verkstedet faktisk handler som beskrevet i forskrifter, prosedyrer og instruksjer. Ref. Norges Bilbransjeforbunds håndbok om systematisk HMS-arbeid.
- Pkt. 2.2 Liste over de lover og forskrifter bedriften er berørt av bør finnes, helst med kommentarer om særlige viktige krav for virksomheten. Bedriften skal ha rutiner for å holde seg oppdatert i forhold til nye eller reviderte utgaver. Her kan NBF være behjelpelig. For øvrig anbefales det at virksomheten abonnerer på nyheter for bransjen via www.regelhjelp.no.
- Pkt. 2.3 Bedriftens valgte fokus i HMS-arbeidet er nedfelt i en målsetning. Målsetningen bør være konkret. Hva bedriften skal gjøre for å nå målene, hvem som har ansvaret og fristen for handling må være nedskrevet. Ved regodkjenning lages det en kort redegjørelse for hvordan det har gått med oppfyllelse av mål og handlingsplaner fra første 3-årsperiode.
- Pkt. 2.4 Ansvarsfordelingen i HMS-arbeidet skal vise navngitt hvem som er ansvarlig for:
IK/HMS-systemet	Brannvernet (viktig)
Førstehjelp	Stoffkartotek
Avfallshåndteringen	Orden og renhold
Lakkboks og blanderom	Allmennventilasjon
- Anskaffelse og tilsyn med verneutstyr.
- Pkt. 2.5 Verkstedet skal ha risikovurdert og dokumentert forhold som kan medføre skader på mennesker, miljø og materiell (f.eks branntilløp, personskader, søl av kjemikalier, feil på personlig verneutstyr etc.)
- Hva kan skje?
 - Hva skal verkstedet gjøre for å begrense omfanget av ulykken/skaden/uhellet hvis det skjer?
 - Hvordan forhindre at det skjer, hva er gjort, hva skal gjøres?
- Verkstedet skal kartlegge og dokumentere forekomsten av kjemikalier og vurdere enhver risiko for arbeidstakernes helse og sikkerhet forbundet med

disse. Risikovurderingen skal være skriftlig og til denne skal det lages en skriftlig handlingsplan. Tiltak som er gjennomført skal være skriftlig dokumentert. Det skal utføres substitusjon/erstatning av farlige kjemikalier dersom de kan erstattes med kjemikalier eller prosesser som ikke er farlige eller som er mindre farlige for arbeidstakerne. Det anbefales at verkstedet søker hjelp hos sin bedriftshelsetjeneste. NBF har eget kurskompendium for risikovurdering av kjemikalier.

- Pkt. 2.6 Avviksbehandling er en beskrivelse av hvordan verkstedet arbeider for unngå og eventuelt begrenser skader på mennesker, miljø og materiell. HMS-avvik er uønskede hendelser, nestenulykker, skader og ulykker som har skjedd. Dette kan eksempelvis være branttilløp, branner, nestenutslipp, utslipp, nestenuhell og personskader. Verkstedet skal ha en skriftlig rutine for avviksbehandling, og avvik skal registreres skriftlig. Avvik skal rettes opp, og når det er nødvendig skal det iverksettes tiltak for å forhindre at det gjentar seg.
- Pkt. 2.7 Den systematiske overvåkingen av IK kan gjøres på mange måter. Ofte kalles de HMS-/vernerunder. Beskrivelse av denne kartleggingen må vise: Hvem som deltar, hvor ofte de gjennomføres og dokumentasjon etter runden med tiltak og handlingsplaner. Ved regodkjenning må det kunne vises til at vernerunder er gjennomført (utfylte sjekklister e.l) og at tiltak er iverksatt.
- Pkt. 2.8 Stoffkartoteket skal være en samling av alle sikkerhetsdatablader for alle kjemikalier i bruk i bedriften . Ved elektronisk stoffkartotek skal dette også forefinnes i papirform. Ved revisjonen vil det bli sjekket at bedriften har satt seg inn i reglene for bruk og oppbevaring av noen viktige stoffer. Kjenner de ansatte farene forbundet med de ulike kjemikaliene?
- Pkt. 2.9 I de bedriftene som har verneombud, vil revisor snakke med ham/henne om bedriftens aktivitet innen HMS.
- Pkt. 2.10 Verkstedet skal kunne vise til avtale med bedriftshelsetjeneste som er godkjent eller har en plan for å oppnå godkjenning i henhold til Forskrift om arbeidsgivers bruk av bedriftshelsetjeneste og om godkjenning av bedriftshelsetjeneste. . Verkstedet skal framlegge handlingsplaner, årsrapporter og brev/rapporter etc som viser at BHT er aktivt med i det forebyggende HMS-arbeidet ved bedriften.
- Pkt. 2.11 Verkstedet skal kunne vise til avtale med elektroinstallatør (må ha brev/bekreftelse e.l. som viser at firmaet er ansvarlig for el.installasjonene ved bedriften). Det er krav til ex-godkjent utstyr og forrigling i lakkboks og blanderom.

Kapittel 3

- Pkt. 3.1 Revisor skal se: Førstehjelpsutstyr og øyespyler (automatisk øyespyler eller spyleflaske og skriftlig rutine for vedlikehold med renhold eller skifting av spylevann). Spyleflasker må inneholde tilstrekkelig vann for en nødsituasjon. (Minst 3/4 liter i hver flaske.) Hvordan har bedriften sikret at de ansatte kjenner til bruken av dette utstyret?
- Pkt. 3.2 Renhold og orden vektlegges. Det skal foreligge en enkel renholdsplan som viser hvem som tar seg av orden og renhold, hvor hyppig avfallsdunker tømmes, etc.
- Pkt. 3.3
- Verkstedet skal ha eget blanderom
 - Blanderommet skal være utstyrt med blandebenk. Absolutt minste luftstrøm inn gjennom benkåpningen som midlertidig kan aksepteres er 0,2 m/sek. Er lufthastigheten mindre, må den økes til anbefalt nivå, dvs 0,4m/sek.
 - Avtrekksviften skal forrigles med lys og forsinkes noe i forhold til dette.
 - Ved arbeid med tynner (A-væske) kan statisk elektrisitet føre til brann/eksplosjon. Alt utstyr som benyttes i forbindelse med tynnere må påføres separat jordledningsforbindelse.
 - Det er viktig at blanderommet alltid er rent, ryddig og fritt for brannfarlig avfall. Arbeidet må foregå på en måte som ikke medfører fare.
 - Hvis blanderommet benyttes som lagerrom for mer enn dagsforbruk av lakk/løsemidler, må rommet tilfredsstillende bygningsskrav for slike rom (kfr. pkt 5.1).
- Godkjenning fra stedlig branntilsyn vil dokumentere den bygningsmessige utførelse.
- Blanderommet skal ha:
- Døgnkontinuerlig grunnavsug, og avsug skal skje fra gulvnivå.
 - Skriftlig risikovurdering av blanderommet i forhold til NBFs veiledning om lakkblanderom
- Pkt. 3.3.1 Observasjoner registreres, men saken vil bare bli notert som "bekreftende uttalelse".
- Pkt. 3.3.2 Bekreft at dette utføres som beskrevet.
- Pkt. 3.4 Det er utferdiget samsvarserklæring fra produsent og kabinen tilfredsstiller krav beskrevet i NBFs veiledning om lakkeringskabiner
- Pkt. 3.4.1 Filtervedlikeholdet er viktig for å opprettholde godkjente arbeidsforhold. Det skal forevises skriftlig rutine for hvordan filtrene vedlikeholdes og at det er sikkerhet for at tilfredsstillende ventilasjonsnivå opprettholdes (f.eks. beskrevet at filtrene skiftes iht. signal fra "filtervakt" eller fast rengjøring hver uke - hvis dette er godt nok.) Retningslinjer gitt av leverandøren må følges. Utført vedlikehold skal dokumenteres ved å være datert og signert i en protokoll eller på et skjema.

Pkt. 3.4.2 Hvis mindre lakk- eller grunningsarbeid, sprøytesparkling etc. utføres utenfor godkjent sprøytekabin, skal arbeidet innrettes etter anbefalingene i NBFs ”Bransjeveiledning vedrørende bruk av organiske løsemidler i billakkeringsbransjen” slik at belastningen er under ¼ av administrativ norm. En bekreftelse på dette medfører at luftkvaliteten i arbeidslokalet må måles og dokumenteres i orden. Hvis det hevdes at slikt arbeid ikke utføres utenfor sprøytekabin, må dette bekreftes med en skriftlig erklæring.

Viktige punkter i veiledningen er:

- Vask med silikonfjerner gjøres i kabin eller forarbeidssone
- God grunnventilasjon
- All blanding av grunning, fyller og lakk med tynner eller herder skal skje i blanderom
- Det skal alltid brukes friskluftsmaske ved sprøyting av isocyanatholdige produkter. Ved annen sprøyting skal det brukes kullfilter- eller friskluftmaske,
- Bruk grunning uten sinkkromat
- Bruk farger uten blykromat
- Bruk vannfortynnbar baselakk

Hvis ikke skal luften i arbeidsmiljøet eller –rommet måles og dokumenteres.

Pkt. 3.5 Det skal være generelt ventilasjonsavsug fra arbeidslokalene slik at belastningen alltid er under ¼ av norm og det ikke er store punktbelastninger/konsentrasjoner.

Pkt. 3.5.1 Tørresliping skal foregå med avsug, fortrinnsvis forriglet avsug i forhold til slipemulighet. Bekreft punktavsug og/eller sentralanlegg med oppsamling av støv i posefilter. Dersom maskinavsug er godt er det ikke alltid nødvendig å bruke åndedrettsvern.

Pkt. 3.5.2 Hvis mindre lakkarbeider utføres i arbeidslokalet, skal luftens innhold av løsemidler måles under normale driftsforhold ved slikt arbeid (jfr. pkt. 3.4.2). Målingene må bekrefte at måletallene ligger godt under administrative normtall. Målingene kan ikke være for gamle (maks. 3-4 år). Tips: Bruk din tilknyttede bedriftshelsetjeneste. Bedriftshelsetjenesten står fritt til å velge analyselaboratorium.

Sprøyting av fyller og grunning skal primært foregå i kabin eller i forarbeidssoner. Dersom verkstedet likevel utfører større lakkarbeider eller grunningsarbeid i arbeidshallen, skal dette skje ved arbeidstidens slutt, og alle som befinner seg i lokalene skal bruke friskluftmaske. Ventilasjonen skal da gå hele natten til neste morgen. Skriftlig rutine for arbeidet må foreligge.

Pkt. 3.6 Ved sliping oppstår det under visse betingelser sterk støy (også ved annet arbeid!). Når det er fare for skadelig støynivå, bør det foreligge dokumentasjon fra støymålinger (kan få hjelp av BHT). Erfaringstall viser at støynivået normalt ikke er helseskadelig i et billakkeringsverksted. Bedriften vurderer om det er nødvendig å måle støynivået. Ved spesielt støyende arbeid forventes bruk av hørselvern.

- Pkt. 3.6.1 Hvis måling viser skadelig støynivå, må støysone med påbud om hørselvern være merket i lokalet og bruk av hørselvern må følges opp. Målinger hos pilot-bedriftene viser at det neppe er aktuelt å støysonemerke i lakkavd.
- Pkt. 3.7 Verneutstyr er viktig: Riktig verneutstyr, riktig bruk og godt vedlikehold.
- Pkt. 3.7.1 Det skal utarbeides skriftlig instruks for oppbevaring, bruk og vedlikehold av personlig verneutstyr, inklusive forsyning av friskluft.(ref punkt 3.7.4)
- Pkt. 3.7.2 Ved revisjon vil det bli vektlagt at verneutstyret er helt og rent og at det er innarbeidet praksis med rutinemessig utskifting. Verneutstyr skal oppbevares forsvarlig. (F.eks. er det viktig at kullfilter pakkes ned når det ikke er i bruk.)
- Pkt. 3.7.3 Det skal fremgå hva slags verneutstyr som benyttes ved de ulike arbeider og bekreftes at verneutstyr alltid benyttes ved slikt arbeid. I sprøytekabinen skal det brukes kullfilter- eller friskluftsmaske og full kroppsbeskyttelse.. Ved sprøyting med isocyanatholdige produkter skal det alltid brukes friskluftsmaske
- Slik kan du beskytte deg
- Kontroller om noen av de produktene du arbeider med inneholder isocyanater. Om du ikke vet det med sikkerhet, gå ut fra at de inneholder isocyanater. Ta forholdsregler, slik at du slipper å puste inn damp, røyk eller tåke.
 - Undersøk om det går an å bytte til produkter som ikke inneholder isocyanater.
 - Unngå å varme materiale over 150 °C. Unngå å sveise, slipe eller skjære i lakkert materiale, lim, innredning, støtfangere eller understellsbehandling. Dersom du merker symptomer når du varmer til lavere temperaturer, så kan det skyldes isocyanater.
 - Hvis du må sveise, slipe eller skjære, bruk åndedrettsvern med frisklufttilførsel. Maske med kullfilter beskytter ikke mot isocyanater.
 - For å unngå at isocyanater spres til andre arbeidstakere, bør arbeidet utføres i et ventilert rom som er atskilt fra de andre arbeidsplassene.
- Pkt. 3.7.4 Luften må suges inn som ren friskluft og bli tilstrekkelig rengjort (ved filtre) før tilkøpling til friskluftsmaske. Verkstedet skal ha rutiner for å vedlikeholde og etterse kompressorene og vann-/oljeutskillerne. Luftfilteret i sprøytekabinen som friskluftmasken tilkobles, må være i god stand og vedlikeholdes jevnlig. Det bør foreligge loggbok som viser utskifting av dette filteret. Renheten på pusteluften bør kontrolleres minimum en gang pr. år, såfremt filtervakt ikke benyttes. Kravene til pusteluft er: maks 10 ppm karbonmonoksyd, maks 500 ppm karbondioksyd og maks 1 mg/m³ olje. (§20 Forskrift om kontroll, merking og fylling av trykkluftflasker til dykking og åndedrettsvern.)
- Pkt. 3.8 Her er dusj det viktige punktet. Det må være enten nøddusj i arbeidslokalet eller lett tilgjengelig garderobedusj.
- Pkt. 3.9 Bedriften skal ha et egnet spise-/hvilerom.

Kapittel 4

- Pkt. 4.1 Navnet på selskapet skal angis, eller deklarasjon for innlevert avfall til kommunalt renovasjonsvesen skal kunne forevises.
- Pkt. 4.1.1 Nevnte stoffer skal behandles som spesialavfall. Innsamling og lagring før levering til godkjent mottaker må være forsvarlig.
- Pkt. 4.1.2 Alle tynnere, våte lakkrester og andre kjemikalier samt filtermaterialer og emballasje som er "vått av slike stoffer", skal behandles som spesialavfall. Tomme spraybokser behandles også som spesialavfall.
- Pkt. 4.1.3 Angi hvilke stoffer/varer som skal kildesorteres utover spesialavfall nevnt ovenfor (avklar med kommunalt renovasjonsvesen).
- Pkt. 4.2 Luftutslipp fra sprøytekabin med lakkdråper (gjerne tørket til "faststoff") i luften er filtrert.
- Pkt 4.3 Verkstedet skal være registrert hos KLIF med hensyn til VOC-utslipp. I henhold til forurensingslovens kapittel 9. Det er krav til bruk av vannfortynnbare lakkprodukter fra 31. Oktober 2007. Kopi av tilmeldingen til KLIF samt kopi av siste årsrapport skal vedlegges søknaden.

Kapittel 5

- Pkt. 5.1 Verkstedet må vise beregning av hvor store mengder Brannfarlig væske, kategori 1 Væske med flammepunkt < 23 °C og kokepunkt 35 °C tilsvarende GHS kategori 1.
Brannfarlig væske, kategori 2 Væske med flammepunkt < 23 °C og kokepunkt > 35 °C, tilsvarende GHS kategori 2
Brannfarlig væske, kategori 3 Væske med flammepunkt >23 °C og < 60 °C, tilsvarende GHS kategori 3.
Diesel og fyringsoljer Gassolje, diesel og lett fyringsolje med flammepunkt > 60 °C og 100 °C.

Dersom mengden stoffer overstiger mengden i tabellen under, må det dokumenteres at dette er innmeldt til DSB:

Tabell:

Brannfarlig gass, kategori 1 og 2 0,4 m³
Brannfarlig væske, kategori 1 og 2 6,0 m³
Brannfarlig væske, kategori 3 12,0 m³
Diesel og fyringsoljer 100,0 m³

- Pkt. 5.1.1 Dagsforbruk av lakk og løsningsmidler kan oppbevares i sprøytekabinen.
- Pkt. 5.2 Beholdere o.l. for oppsamling av brannfarlig avfall inne i verkstedet og container som står ute skal være forsvarlig utført og plassert. Det skal foreligge skriftlig rutine for regelmessig tømning av beholdere for brannfarlig avfall.

- Pkt. 5.3 Som “særskilt brannobjekt” skal bedriften ha et brannkart. Dette skal vise brannvegger, brannceller, brannfarlige lagringer, utplassert slökkingsmateriell, rømmingsveier og brannkum (tilslutning for brannslange utvendig). Branninstruks skal vise handlingsmønstre ved brannsituasjon. Det skal foreligge erfaringsnotater fra utførte brannøvelser (holdes minimum hvert 2. år). Tekniske brannverntiltak (slökkingsmateriell, røyk- og brannvarsling mm.) Kontroll av utstyret skal også foreligge. Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn, kapittel 3.
- Telefonnummer til brannvesen, politi og ambulanse skal finnes lett tilgjengelig.
- Pkt. 5.4 “Godkjent tilsynsfirma” skal foreta årlig kontroll av brannslökkingsmateriellet.
- Pkt. 5.5 I IK-håndboken eller på annet sted skal det finnes en skriftlig oversikt som viser alt utstyr som er underlagt eksternt tilsyn (av godkjent tilsynsfirma). Normalt er dette brannslökkingsmateriell, løfteutstyr og trykktank for trykkluftanlegg.
- Pkt. 5.5.1 Kontrollbok eller skjema ved kompressoren skal vise at trykktanken er godkjent senere enn 8 år tilbake.
- Pkt. 5.5.2 Løfteutstyr (hvis bedriften har noe slikt) skal være godkjent hvert år.
- Pkt. 5.6 Rømmingsveiskilt skal stå ved gangvei ut av lokalet. Dør fra sprøytekabin skal slå ut. Rømmingsveiene skal holdes ryddige og frie.
- Pkt. 5.7 Skiltet “Brannfare – all bruk av ild forbudt” skal være lett synlig ved innganger til: Sprøyterom, blanderom, lager for brannfarlige varer eller andre rom der man oppbevarer brannfarlige varer. Hvis bedriften oppbevarer gassflasker, skal varselskilt settes opp utvendig.
- Pkt. 5.8 For verksteder med verneombud (mer enn 10 ansatte) gjelder krav om vanlig “Grunnoplæring i arbeidsmiljø” (40-timerskurs). Det refereres til kurstilbudene fra NBF, blant annet på internett www.nbf.no.

For de bedriftene hvor det utføres HMS-revisjon (førstegangsrevisjon og kontroll ved regodkjenning) blir det utarbeidet en liste over “funn” (= mangler eller feil som ble observert). Denne deles i avvik og anmerkninger. Avvik må utbedres før en godkjenning kan finne sted, mens anmerkninger er anbefalinger om forbedringer. Funnene gjennomgås på slutten av revisjonen med driftsansvarlig. Ut fra disse funnene utarbeides en innstilling om godkjenning/regodkjenning eller en liste over områder som må forbedres før en godkjenning kan bli gitt. Bedrifter som ikke får besøk av TI-revisor får godkjenning/regodkjenning basert på egenerklæringen og dokumentasjonen.

Tilfredsstillende oppfyllelse av punktene i egenerklæringen vurderes av revisor. Revisor avgjør også om verkstedet må sende inn bekreftelse på å ha rettet opp manglene, eller om en ny revisjon må gjennomføres før godkjenning kan utstedes.

Egenerklæringen ajourføres ved endringer i lover og forskrifter.

Norges Bilbransjeforbund står bak og støtter IFs miljøprosjekt. NBFs medlemsbedrifter som driver billakkeringsverksteder forplikter seg til å vise ansvar for det marked og det samfunn de betjener, ved å drive sin virksomhet med høy forretningsetisk standard og i samsvar med gjeldende lovgivning.

